

Livskraftigt frö i stocklöpare

Robert Olsson, NBR Nordic Beet Research

I mitten på juni 2007 upptäcktes stocklöpare i oväntad hög frekvens i fält sådda med sorten Rasta. Efter undersökningar av Syngenta Seeds visade sig orsaken vara inkorsning av pollen från vildbetor i en av utsädesodlingarna i Frankrike. Beroende på andelen frön från aktuell fröodling uppgick antalet stocklöpare till 50-500 per hektar.

Frågan uppstod i vilken utsträckning fröstockar som fått stå kvar eller fröstockar som dragits upp men som på grund av det myckna regnandet ändå kunnat slå nya skott, kan generera gröningsdugligt frö och i så fall i vilken utsträckning.

Genomförande

Försöksfältet på Ädelholm tillhörde de drabbade fälten. Fältet rensades från fröstockar under juli månad. Hela fröstocken med beta drogs upp. I flertalet fall, men inte alla, knäcktes fröstocken strax ovanför betan. Stocken lämnades i fältet som regel ovanpå betbeståndet, men inte alltid. En del slängdes i gångar och andra öppna ytor runt försöksparcellerna. En och annan sent utvecklad stocklöpare missades så klart också.

Den 4 oktober skördades 13 fröstockar med olika bakgrund på Ädelholm. De samlades i vita luftpermeabla säckar. Proven torkades och fröet analyserades för grobarhet på Syngenta Seeds i Landskrona.

Övriga erfarenheter

Frö i toppen av fröstängeln blommar senare än frö nära huvudstammen och längre ner på plantan. Detta frö mognar därför också sist. Samtidigt är de ofta små och dåligt utvecklade. På sex plantor delades fröet upp så att små och dåligt utvecklade frön analyserades för sig. Medel för hela plantan blev 20 % grobarhet. De små och sämre

utvecklade fröna gav grobara frön i fem fall av sex, i medeltal 8 % grobarhet.

Den torkning som proverna fick efter skörd blir sällan lika gynnsam i fält. Två prov delades så att halva provet fick ytterligare tre veckor ute i fuktigt väder, medan andra halvan torkades direkt. Resultatet blev att grobarheten sjönk från 46 till 26 % vid fortsatt lagring ute.

Slutsatser och praktiska lärdomar

- ▶ En välutvecklad stocklöpare kan producera närmare 20 000 frön.
- ▶ Fröstockar som utvecklades i juni och lämnades kvar att växa i marken fram till betskörden gav en stor andel grobara frön, på nivån 50 %.
- ▶ Även fröstockar som utvecklades relativt sent, kanske i mitten av juli, gav grobara frön på nivån 10 %.
- ▶ Uppdragna fröstockar som inte knäcktes ovanför roten gav grobara frön på nivån 30 %.
- ▶ Stocklöpare bör dras upp ur marken före den 1 augusti. Lämnas de i fältet ska fröstocken huggas av eller knäckas ovanför betan för att säkert eliminera fortsatt vatten- och näringstillförsel till fröet.
- ▶ Beroende på hur man har hanterat stocklöparna i sitt Rastafält 2007 bör fältet hållas under mer eller mindre skärpt bevakning då betor återkommer.

Resultat		
	Kommentar	Grobarhet %
<p>Bilder: Robert Olsson, NBR</p> 	<p>Stock tidigt utvecklad – ej uppdragen: Sämsta alternativet, två prov gav 38 resp 49 % grobarhet.</p>	44
	<p>Stock tidig – uppdragen 27 september – legat öppet till 4 oktober: För sent! Borde tagits ur fältet.</p>	13
	<p>Stock sent utvecklad – ej uppdragen: Svårt att avgöra när sent är sent nog för att inte sätta grobara frön. Fyra stockar togs ut med 0, 8, 12 och 20 % grobarhet.</p>	10
	<p>Stock uppdragen tidigt – ej knäckt, legat på öppen yta med markkontakt: Det här håller inte. Fem stockar gav alla hög grobarhet: 20, 29, 38, 41 och 43 %.</p>	34
	<p>Stock uppdragen – knäckt, legat på öppen yta med markkontakt, ny fröstängel satt på betdelen: Här blev mycket få frön och inga grodde.</p>	0